

Bulletin 131

September 2016

Vriendenkring van het Museum Hoeksche Waard

Contributie minimaal €15,00 per persoon per jaar. ING Bank: NL89 INGB 0003 8708 52

De Stichting Vriendenkring is ANBI-geregistreerd.

Dagelijks bestuur

Voorzitter	mr. G. Schilperoort
Secretaris	mr. R. van der Waal tel. 015-2569775
Penningmeester	C. Spruit @: cor.spruit@hccnet.nl tel. 0186-601385
Ledenadministratie	Annemarie Govers @: vriendenkring@museumhw.nl tel. 0186-601535 (dinsdagmorgen)

Redactiecommissie

mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

Redactieadres

Hofweg 13
3274 BK Heinenoord
@: rvanderwaal@planet.nl

Lay-out

J. Koster
@: jmwkoster@upcmail.nl

't Hof van Assendelft

Hofweg 13
3274 BK Heinenoord

Boerderij Oost-Leeuwenstein

Dorpsstraat 13
3274 BB Heinenoord
tel. 0186-601535
www.museumhw.nl
@: info@museumhw.nl

Openingstijden

museum

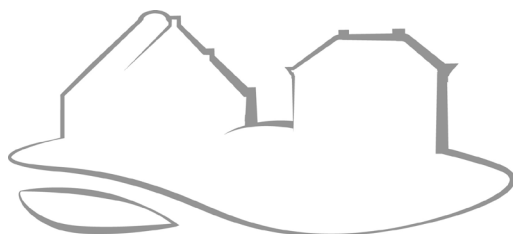
woensdag t/m zondag
13.00 tot 17.00 uur
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur

documentatiecentrum

woensdag 9.00 tot 13.00 uur
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur

INHOUD

Van de voorzitter	3
Nieuwe vrienden	4
Programma Vriendendag	5
Vak Werk, toen en nu	7
Opening werkplaats	12
De Hoeksche Waard in oude tijden	14
Thema-avond : 'Kijk ... kunst van Jane Leeuwenburgh'	
Leeuwenburgh'	20
Stem op Jane Leeuwenburgh	21
In Memoriam Isolde de Rooy	22
Presentatie boek 'Tussen rang en stand'	26
Activiteitenagenda	28
Genealogie & Streekhistorie	29
Dialecten Hoeksche Waard	32
De vragenrubriek	36

**STICHTING
VRIENDENKRING**
VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD

VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

In de vorige Bulletins bent u steeds op de hoogte gehouden van de vorderingen die werden gemaakt met de bouw van de werkplaats bij het Hof van Assendelft. Op donderdag 16 juni jl. is de werkplaats officieel in gebruik genomen. De vrijwilligers van de werkgroep Onderhoud en Techniek hebben eer van hun vele werk want het eindresultaat mag gezien worden! Vooral dankzij de financiële bijdrage van de Vriendenkring kon de werkplaats worden gerealiseerd. Vandaar dat het bestuur de vrienden hartelijk dankt voor de jaarlijkse bijdragen die telkens worden geleverd en voor de giften bij de Dakpannenactie van vorig jaar.

Op zaterdag 8 oktober aanstaande kunt u de nieuwe werkplaats bewonderen als u deelneemt aan de jaarlijkse Vriendendag. Rond de middag verzamelen we in het Hof van Assendelft om vervolgens met de bus te vertrekken richting Werkendam. Het doel van de reis is het Biesbosch MuseumEiland. Vooraf moet u zeker in Oost-Leeuwenstein de nieuwe tentoonstelling bekijken met de titel *Vak Werk, toen en nu*, die vanaf 30 september te zien zal zijn. De dag wordt afgesloten in partycentrum De Vijf Schelpen met de traditionele maaltijd, waarbij spek met peren of erwtensoep het hoofdgerecht zal zijn. Elders in dit Bulletin vindt u meer informatie over dit uitstapje en hoe u zich daarvoor kunt opgeven. We kijken er naar uit velen van u op de Vriendendag te ontmoeten.

Gert Schilperoort

De openingstoespraak van directeur Belle van den Berg op 16 juni jl.

De nieuwe werkplaats.

foto's: Marijn Littooj

NIEUWE VRIENDEN

Sinds kort wordt penningmeester Cor spruit geassisteerd door Annemarie Govers. Zij heeft de verzorging van de vriendenadministratie overgenomen. U kunt haar telefonisch bereiken op dinsdagmorgen (tel: 0186-601535), per email (vriendenkring@museumhw.nl) of per brief (Hofweg 13, 3274 BK, Heinenoord).

Bij Annemarie kunt u terecht voor het doorgeven van adreswijziging, opzegging en voor uw vragen over uw donateurschap.

Wij zijn blij u te melden dat, in de deze keer wat korte periode sinds het laatste Bulletin uitkwam, zich weer een aantal nieuwe vrienden hebben aangemeld.

De Vriendenkring van Museum Hoeksche Waard bestaat nu uit 1496 vrienden.

De nieuwe vrienden zijn:

E. Overweel	Oud-Beijerland
A. Huisman	Heinenoord
M. Honders	Heinenoord
R. Slot	Nieuwegein
A. Beekes	Heinenoord
G. Klein	Arkel
M. van den Berg	Heinenoord
J. Vink	Mijnsheerenland
M. Verhoeven	Oud-Beijerland
A. Bravenboer-Weeda	Oud-Beijerland

Oproep:

Graag willen wij u, behalve via het Bulletin, regelmatig via e-mail op de hoogte gaan stellen van museumactiviteiten. Als u die mails wilt ontvangen en u heeft nog niet eerder uw mailadres aan ons opgegeven, wilt u dat dan doen door een mail te sturen aan het bovenvermelde mailadres?

PROGRAMMA VRIENDENDAG

zaterdag 8 oktober 2016

Zoals velen van u wellicht weten is de Biesbosch ontstaan na de Sint Elisabethsvloed van 1421. Deze overstroming is ook van grote invloed geweest op het ontstaan van de Hoeksche Waard. Vele gebieden in de Hoeksche Waard zijn daarna ingepolderd. De Oud-Heinenoordsche polder, waarin zich ons museum bevindt, werd ingepolderd in het jaar 1437.

Het was dan ook een voor de hand liggende keuze om dit jaar eens op bezoek te gaan bij het Biesbosch MuseumEiland in Werkendam (zie evt. www.biesboschmuseumeiland.nl).

De vaste collectie van het museum wordt in zeven themapaviljoens tentoongesteld en neemt de bezoeker mee van de ontstaansgeschiedenis in 1421 tot het huidige recreatiegebied.

Het programma voor deze dag ziet er als volgt uit:

11.00 – 12.00 uur	Vrijblijvend bezoek aan de dan nieuw geopende expo in Oost-Leeuwenstein en/of de nieuwe werkplaats, waaraan u als vriend zo royaal heeft bijgedragen, o.m. door de Dakpannenactie van vorig jaar.
12.00 – 12.45 uur	Ontvangst in Hof van Assendelft met koffie of thee en krentenbol.
Welkomstwoord Gert Schilperoort (vz. Vriendenkring) en Belle van den Berg (directie Museum HW).
12.45 – 12.55 uur	Instappen in bus Snelle Vliet richting Biesbosch MuseumEiland.
14.00 – 14.45 uur	Ontvangst in museum met koffie/thee en iets lekkers uit de keuken van het museum.
14.45 – 16.00 uur	Vrije bezichtiging museum of - naar behoefte - ruimte voor wandeling in het gebied rondom het museum.
16.00 – 16.05 uur	Uiterlijk 16.05 uur moet iedereen weer in de bus zitten om tijdig terug te zijn in Heinenoord.
17.00 – 17.30 uur	Ontvangst met drankje in De Vijf Schelpen waarna de traditionele maaltijd van spek met peren of erwtensoepp/roggebrood volgt.

De kosten voor deze dag zijn als volgt:

- alleen middagprogramma : € 24,-- p.p.
- alleen diner : € 24,-- p.p.
- voor het hele programma : € 45,-- p.p.

U kunt zich tot 1 oktober a.s. als volgt aanmelden:

Bij Cor Spruit (penningmeester):

Mail: vriendenkring@museumhw.nl

Via het secretariaat van Museum Hoeksche Waard: tel. : 0186 - 601535.

Alle bedragen kunnen worden overgemaakt op rekeningnr.

NL89.INGB.0003.8708.52 van 'Stichting Vriendenkring v.h. Streekmuseum' te Heinenoord, onder vermelding van het aantal personen en de menukeuze: spek/peren of erwtensoep.

Introducés zijn welkom.

Let op: bij uw betaling graag de naam van de Vriendenkring gebruiken zoals hiervoor vermeld. Op deze manier komt het bij de juiste organisatie terecht. Uw betaling dient uiterlijk 1 oktober a.s. binnen te zijn bij onze penningmeester Cor Spruit. Voor eventuele vragen over de betaling kunt u ook bij hem terecht, tel. 0186 - 601385.

Voor eventuele vragen over het programma kunt u terecht bij Henriëtte Visser (tel. 0186 - 640906) of bij Nel Koudijs (tel. 0186 - 602528).

N.B. rollators kunnen mee, zowel in de bus als in het museum.

Er is veel veranderd binnen het museum de laatste tijd, waarover we u hier in het Bulletin zoveel mogelijk zullen bijpraten. Niet in de minste plaats het gereedkomen van de werkplaats bij 't Hof van Assendelft! Een cadeau van u, van de Vriendenkring en gerealiseerd door onze eigen kundige vrijwilligers. We hebben de werkplaats op een mooie voorjaarsdag feestelijk in gebruik mogen nemen. Elders in dit Bulletin is een kort verslag met foto's te vinden van deze dag. Er is echt Vakwerk geleverd met een hoofdletter V. De werkplaats is al meerdere malen onmisbaar gebleken, want daar wordt alles geproduceerd en voorbereid wat wij maken: van wanden voor de expositie van Jane Leeuwenburgh (nog te zien tot en met zondag 25 september!) tot schildersezels voor de kunstworkshops die op 14 september zullen plaatsvinden. Bovendien past het gebouw qua uitstraling goed bij de rest van het museumcomplex vind ik. U kunt dat zelf komen beoordelen tijdens de Vriendendag op 8 oktober.

Er verandert nog meer: de watertoren zal van eigenaar veranderen en worden overgedragen aan iemand die hem weer in oude luister zal herstellen. Maar hierover meer in een volgend Bulletin. Belangrijker is het om u te informeren over de wisselingen in het bestuur van het museum. U weet wellicht wel dat dit bestuur helemaal los staat van het bestuur van de Vriendenkring. De vriendenkring en het museum zijn namelijk twee volledig aparte en onafhankelijke stichtingen. Ze zijn goed bevriend, en zoals het goede vrienden betaamt, helpen ze elkaar waar nodig. Bijvoorbeeld voor de bijdrage aan de werkplaats heb ik namens het museum een verzoek ingediend bij de Vriendenkring. Het bestuur van de Vriendenkring bepaalt dan of zij een financiële bijdrage willen leveren en hoeveel. De directeur en het museumbestuur hebben daar dus niets over te zeggen. Maar het is mede dankzij die hechte vriendschap dat het museum zoveel mooie projecten kan realiseren.

Terug naar het museumbestuur: onze voorzitter Gert-Jan Buitendijk is dit voorjaar afgetreden na acht jaar zich uitstekend ingezet te hebben voor de belangen van het Museum Hoeksche Waard. Ik heb veel van hem geleerd, vooral op het gebied van de politieke en bestuurlijke verhoudingen in de Hoeksche Waard. Gert-Jan weet als geen ander hoe de hazen hier lopen en hoe hij het museum het beste door de bestuurlijke processen en besluitvorming kan loodsen. Hij heeft dan ook een onmisbare rol gespeeld bij de aanloop naar en tijdens de restauraties van onze twee museumgebouwen. Gelukkig hebben we een heel goede opvolger gevonden in de persoon van Dick Hitzert. Hij is als oud-wethouder van Oud-Beijerland en oud-directeur van Woningstichting Union (nu opgegaan in HW Wonen) een bekende in de Hoeksche Waard, zeker op bestuurlijk gebied.

Hij volgt het wel en wee van het museum al heel lang, niet in de minste plaats omdat hij de echtgenoot is van Gerda Hitzert, de coördinator van onze werkgroep Fotografen en scanners. Dikwijls was hij in één van de depots van het museum te vinden, waar hij door Gerda werd ingeschakeld om te helpen bij het fotograferen van objecten. In het interview dat Alie 't Hooft (coördinator Promotie) voor de regionale krant Het Kompas maakte met Gert-Jan Buitendijk en Dick Hitzert leest u meer over hen. Het wordt op pagina 11 apart weergegeven.

Foto: Alie 't Hooft

Na de wisseling van voorzitter dit voorjaar hebben we nog iemand in het bestuur mogen verwelkomen. Joost Slavenburg volgt Leen den Hartigh op als trouw bestuurslid voor onder meer bouwzaken. Hij heeft als oud-aannemer en als jarenlang lid van onze Bouw Advies Commissie (BAC) veel kennis van en ervaring in bouwzaken en gebouwenbeheer. Bovendien zat hij in de projectgroep Doorstart die in 2007 werd opgericht en die belangrijk is geweest voor de restauraties van de museumgebouwen en de doorstart van het Streekmuseum Hoeksche Waard tot Museum Hoeksche Waard.

Joost is inmiddels al met volle vaart betrokken bij het onderhoud van 't Hof van Assendelft, de plaatsing van twee Bosmanmolens op het erf van boerderij Oost-Leeuwenstein naar aanleiding van de komende tentoonstelling Vak Werk, toen en nu en de overdracht van de watertoren. Vanuit de BAC was hij sowieso al betrokken bij de bouw van de werkplaats en het onderhoud aan de museumgebouwen. Vanuit diezelfde BAC heeft hij vanaf 2009 tevens de (bege)leiding op zich genomen van de hele restauratie van 't Hof van Assendelft. U begrijpt, we hadden ons geen betere opvolger van Leen den Hartigh kunnen wensen. Leen den Hartigh heeft met zijn decennialange ervaring als vergunningverlener bij de gemeente Strijen en met zijn kennis van wet- en regelgeving en monumentenzorg het museum een enorme dienst bewezen door de twee grote restauratieprojecten bestuurlijk te begeleiden. Hij wist ons als geen ander door de vergunningsaanvragen en subsidietrajecten van de EU heen te loodsen.

Ons museumbestuur volgt de Code Cultural Governance voor goed bestuur van (culturele) organisaties. Deze code is ook één van de criteria waaraan een Erkend Museum moet voldoen. Dit houdt onder andere in dat het bestuur een rooster van aftreden kent en dus regelmatig wisselt van samenstelling. Ons huidige bestuur is aangetreden in 2008. Vanaf dit jaar zullen jaarlijks één of twee bestuursleden aftreden en worden opgevolgd.

Het is al vaker gezegd: het museum is gewoon een bedrijf. En dit bedrijf wordt steeds groter door alle verschillende functies die worden uitgevoerd door meerdere vrijwilligers. Het aantal publieksactiviteiten neemt ook toe, wat veel werk en voorbereiding met zich meebrengt. Het is voor het eerst dat een expositiegroep geheel uit vrijwilligers bestaat. De volgende expositie getiteld Vak Werk, toen en nu, die vanaf 30 september te zien zal zijn, is geheel door vrijwilligers samengesteld. Ik ben er nauw bij betrokken, maar nauwelijks inhoudelijk. Wat ook wennen is voor mij overigens. Maar nog meer voor de vrijwilligers van deze expositiegroep, ze zijn echt in het diepe gegooid. Maar het belooft weer een hele mooie, afwisselende expositie te worden. Met heel veel objecten uit onze eigen collectie, waaronder veel gereedschappen die al een tijdje niet meer te zien waren voor publiek en nu eindelijk weer tevoorschijn komen.

En interessante koppelingen met vakkundige bedrijven in de Hoeksche Waard, zoals: Bosman Watermanagement (van het Bosmanmolentje), Struik & Hamerslag Yacht Interiors and Refits, Madelief Kraamzorg, agrarische bedrijven zoals de Proefboerderij in Mijnsheerenland, Novifarm, Sky Vision en landbouworganisaties als HWodka en LTO Hoeksche Waard. Stuk voor stuk vernieuwende beroepen en bedrijven waar we trots op mogen zijn.

We liggen qua bezoekersaantallen ietsje boven hetzelfde schema als vorig jaar. En toen kwamen we uiteindelijk op 8000 bezoekers uit. Dat zijn er nog geen 10.000, wat ons streven is. Dus we blijven daar hard aan werken. Nu realiseer ik me dat ik bijna klink als een coach op de Olympische Spelen, met mijn 'schema's' en 'scores'! Maar dat komt ook een beetje door een belangrijke gebeurtenis die ons te wachten staat eind deze maand: het bezoek van de auditor van het Nederlands Museumregister, die gaat beoordelen of wij wel voldoende 'vakwerk' leveren, oftewel: of wij Erkend Museum mogen worden. Dat is het predicaat waar wij met zijn allen al jarenlang naartoe aan het werken zijn. Eerst hebben wij een zogenaamde pretoets laten doen door dat Museumregister en daarvoor moesten allerlei documenten, procedures, reglementen en cijfers 'geüpload' worden naar hun website. Daar rolde een rapport uit met allemaal plusjes en minnetjes en cijfers en scores. En nu komen ze langs om ter plekke aan onze coördinatoren, bestuursleden en aan mij nog wat vragen te stellen. Zo kijken ze of wat op papier staat bij ons ook in de praktijk wel zo werkt. Bovendien kunnen ze aanbevelingen doen voor de zaken die we (nog) niet op orde hebben volgens de museumnormen. Een spannend proces dus. Vooral omdat we weten dat we een heleboel op orde hebben maar ook een aantal zaken nog niet. Het is dus de vraag in hoeverre het Museumregister dat als voldoende belemmering ziet om ons de erkenning voorlopig te weigeren, of beter gezegd: of het Museumregister de plusjes die we hebben laat prevaleren boven de minnetjes die er nog zijn. We gaan er in elk geval voor, proberen is er niet bij!

U ziet, er zal tijdens de Vriendendag op 8 oktober een heleboel nieuws te horen én te zien zijn in het museum. Dan is de nieuwe expositie Vak Werk, toen en nu te zien, u kunt de werkplaats komen bewonderen en ik hoop u dan ook te kunnen vertellen dat Museum Hoeksche Waard na ruim acht jaar hard werken en voorbereiding door tientallen vrijwilligers eindelijk het predicaat Erkend Museum heeft mogen ontvangen! Graag tot ziens op 8 oktober dus.

Belle van den Berg, directeur Museum Hoeksche Waard

NIEUWE BESTUURSVOORZITTER MUSEUM HOEKSCHE WAARD

“Maak er iets moois van” was grofweg de opdracht in 2008 aan Gert-Jan Buitendijk, de vertrekkende voorzitter van Museum Hoeksche Waard. Hij stond aan de wieg van jarenlange renovaties in beide gebouwen van het museum. “Het was een verzamelplaats van oude spullen en het is nu een museum met uitstraling en beleving” meent Buitendijk.

“Het oude bestuur zat er nog, maar er was een club opgestaan voor het veiligstellen van de volledig verouderde gebouwen onder het motto ‘Toekomst voor het verleden’. Als voormalig wethouder in Strijen had ik me altijd sterk gemaakt voor het behoud van boerderij Oost-Leeuwenstein, die was al een paar jaar gesloten op last van de brandweer. Men vond het logisch dat ik dan maar voorzitter moest worden. Ik ben maar eens gaan kijken hoe de boerderij er precies bij lag en ben me rot geschrokken, ik stond met mijn voeten in de blubber, maar had toen al ja gezegd.”

Er lag al een subsidieverzoek voor de verbouw van ‘t Hof van Assendelft. De boerderij werd verkocht aan HW Wonen en zou volledig gerestaureerd worden. Buitendijk: “Pas onderweg ontdekten we hoe we onze keuzes konden definiëren. De ruimtes in ‘t Hof moesten heringericht worden, bij Oost-Leeuwenstein stelde de architect bijvoorbeeld de catwalk voor en die blijkt geweldig goed te werken voor wisselexposities. Bij de verkoop hadden gemeenten voorwaarden gesteld betreffende professionalisering en registratie tot erkend museum. Er werd gezocht naar een professionele directeur, dat werd Belle van den Berg. De organisatiestructuur werd aangepast en een nieuw ‘museumverhaal’ gemaakt. Vrijwilligers werden aangetrokken en opgeleid en de collectie werd digitaal vastgelegd. Het sluitstuk van alle vernieuwingen werd de nieuwe naam ‘Museum Hoeksche Waard’. Als er in 2008 niet was ingegrepen, dan was het museum een jaar later echt verloren geweest.”

Buitendijk stopt per 1 april maar blijft nog even aan als bestuurslid om de gesprekken tussen museum, de gemeenten en HW Wonen af te ronden over het afstoten van het eigendom van Oost-Leeuwenstein door HW Wonen. De nieuwe voorzitter Dick Hitzert staat al in de startblokken. “Ik ken het museum, mede door mijn vrouw die er vrijwilligerswerk verricht. Ik had al ja gezegd tegen een bestuursfunctie, pas in december hoorde ik dat ik voorzitter zou worden.” Hitzert komt als het ware in een gespreid bedje, maar ziet genoeg uitdagingen in het vergroten van de naamsbekendheid van het museum en bezoekersaantallen. “We zoeken ook naar een permanent depot voor de collectiestukken, die zijn al een aantal keren verplaatst en dat is slecht voor de conditie” vertelt Hitzert.

De exploitatie van het museum moet zich nog stabiliseren, 2015 was het eerste normale jaar met twee gebouwen volledig in gebruik. In 2016 moet het keurmerk Geregistreerd Museum echt tot stand komen, dit brengt nieuwe kansen met zich mee. Buitendijk vindt dat er al 15 tot 20 jaar geprobeerd wordt de Hoeksche Waard beter op de kaart zetten. “Je kunt er eindeloos wandelen en fietsen, maar je gaat van niets naar nergens. Ons museum is een ideale uitvalsbasis om het eiland te verkennen.” Volgens Hitzert moet dit verder uitgebouwd worden in samenwerking met andere musea. “Met elkaar heb je best wat te bieden, maar mensen moeten dit ook willen zien.”

Buitendijk: “Het museum was een verzamelplaats van oude spullen en het is nu een museum met allure. Iedereen die het tegendeel beweert, nodig ik uit eens te komen kijken.”

OPENING WERKPLAATS

Op donderdagmiddag 16 juni is de nieuwe werkplaats, gebouwd op het terrein van het Hof, officieel geopend en in gebruik genomen. Aan de genodigden werd een lunch aangeboden.

De werkplaats was dringend gewenst voor de vrijwilligers die het onderhoud aan de museumpannen en de restauratie van museumobjecten uitvoeren. Tot voor kort werd een grote container gebruikt als noodwerkplaats.

In de nieuwe werkplaats staan gereedschappen en materialen. En voor zover mogelijk wordt er onderhoud en restauratie in uitgevoerd.

Met financiële hulp van vooral de Vriendenkring om materialen aan te schaffen, hebben de vrijwilligers van de groep Onderhoud en Techniek hard gewerkt aan de bouw van hun nieuwe werkplaats. De Tuingroep heeft de afwerking van het terrein er omheen verzorgd. Door middel van een op touw gezette 'dakpannenactie' werd geld geworven om het dak van pannen te voorzien.

Tijdens de aanstaande Vriendendag zal er gelegenheid zijn om dit nieuwe museumpannd van binnen te bekijken. De foto's hieronder tonen de werkplaats en de opening daarvan.

Rein van der Waal

De professionele kennis en ervaring van Jan van de Breevaart maakten het project zelfbouw werkplaats mogelijk.

foto's: Marijn Littooj

Demonstratie van het omlaag brengen van de trap naar de zolder.

Stellingen in de werkplaats voor gereedschap en dergelijke.

foto's: Marijn Littooi

Ook aan de versiering van het interieur is aandacht besteed.

Door de bouwers en andere betrokkenen wordt bij de opening het glas geheven op een succesvol afgesloten bouwproject. V.l.n.r.: Marijn Littooi, Belle van den Berg, Mees Mol, Henriëtte Visser-Hendriks, Koos van Nieuwenhuijzen, Jan van de Breevaart, Marcel Veldkamp, René den Ouden, Flip Nugteren, Jan Willem te Hennepe, Gert Schilperoort, Willy Spaan, Joost Slavenburg, Arjan de Geus, Jacob Bos, Johan 't Hooft, Bas Droogendijk en Piet Leeuwenburg.

DE HOEKSCHE WAARD IN OUDE TIJDEN

Samenvatting van de lezing in juni 2016 over de reuzenkaart

Op 9 juni werd hij op de muur van het museum geprojecteerd: de reusachtige kaart (190 x 375 cm) van Dordrecht en wijde omgeving, die waarschijnlijk in 1540 is gemaakt door Cornelis Schilder. Hieronder volgt een samenvatting van de lezing die de schrijver van dit artikel toen hield, aangevuld met enkele opmerkingen die toehoorders die avond maakten.

De kaart dook in 2013 op in het depot van het Regionaal Archief Dordrecht, waar hij decennialang een verborgen bestaan had geleid. Broos en vergeeld kwam hij tevoorschijn uit de lange koker waarin hij lag opgerold. Van restauratie komt het voorlopig niet, maar in digitale vorm is hij wel opgeknapt, waardoor hij beter leesbaar is geworden.

Het gebied dat erop is afgebeeld, strekt zich uit van Rotterdam in het noordwesten tot Breda in het zuidoosten. De Hoeksche Waard neemt een prominente plaats in.

Schaal

Allereerst iets over de schaal en de verhoudingen. De grootte van de Hoeksche Waard doet vermoeden dat de hele huidige waard is afgebeeld, terwijl in feite niet meer dan de kern is weergegeven: het Oude Land van Strijen met de omliggende polders.

Landmeter en oud-medewerker van het Kadaster Leen Rietveld heeft de vertekening nauwkeurig berekend. Daartoe heeft hij de afstanden tussen alle kerktorens op de reuzenkaart nog eens opgemeten en die vergeleken met de huidige kaart. Zijn conclusie is dat het lijkt of de maker de kaart in westelijke richting heeft willen opvullen om een mooier beeld te krijgen. En dat de vertekening in de noord-zuidrichting minder groot is. Ter illustratie: de afstand Westmaas-St. Anthoniepolder is in het echt 4124 meter; afgaande op de kaart zou die het dubbele bedragen: 8652 meter. Van Westmaas naar De Klem is het in werkelijkheid 6176 meter, op de kaart 'slechts' 431 meter meer: 6607 meter.

Oostrand

Aan de oostelijke rand liggen van boven naar beneden Pietershouck (Puttershoek), Maesdam, Sillaertshoek, Strien en – gelegen onder Den Hoenaert – Cappe en daar weer ten zuiden van staat een galg afgebeeld. Over het mij onbekende Cappe merkte Annee Bos – die zich meer dan verdiept heeft in de geschiedenis van de Hoeksche Waard – op dat daarmee de Cappekeet bedoeld zal zijn. “Dat was mogelijk een zoutkeet, die gestaan moet hebben op het tegenwoordige Galgenveld tegenover de Steenplaats.”

De galg herinnert volgens dr. Arjan Nobel, docent aan de Universiteit van Amsterdam, aan de tijd dat Strijen een hoge heerlijkheid was. Er mocht dus recht gesproken worden, met als uitkomst dat mensen soms tot de galg werden veroordeeld.

Links van Cappe staat Nyeuw Strien, ook wel Land van Essche genoemd (drooggelegd in 1480). Rechts ervan ligt 's Keyzers Backen. Mogelijk betreft het hier een verschrijving, gezien hoe mr. J.D. Tresling in zijn boek Rondom de Binnenmaas een groep gorzen omschrijft, die grotendeels in Strijens gebied liggen: “de Banken van de keizer.”

Recht daarboven is het kerkje van Brouck, afgebeeld en daar weer rechts van het eilandje Glee in Wioldrecht. In Broek zou de eerste Sint-Elisabethsvloed hebben toegeslagen. Bij Glee (of Gelee) moesten schippers tol betalen. Gelee was een ‘dependance’ van de tol van Geervliet, die de graven van Holland in 1179 hadden ingesteld.

Ritselaarsdijk

Links van Maasdam ligt de Sint Antonispolder en daar weer onder staat Den rijselare geschreven. Tegenwoordig heet deze dijk de Ritselaarsdijk, althans het gedeelte precies tussen waar nu twee keer Den rijselare staat (het westelijk deel heet nu Munnikendijk, het oostelijk deel Zuiddijk). Parallel aan die dijk lopen enkele wegen die nog altijd bestaan; Die molenwech, die waelweg en die bovenwech. De laatste komt – samen met de naamloze weg daar weer onder – uit bij Die Clemme (De Klem). Maar er ontbreekt er ook eentje: de Hoescheweg, de meest noordelijke, die iets ten zuiden van Cillaarshoek liep.

Ten zuiden van De Klem komt de kreek De Loe uit bij een punt waar dwars staat geschreven: Barrij ons vrouw. Dankzij A.V. de Groot, schrijver van deel IV uit de reeks Zuid-Hollandse Studiën, weten we dat op die plek een grenssteen heeft gelegen die het gebied van rentmeester Jan van Barry scheidde van dat van de heilige Mariakerk van Strijen. Ook mr. Tresling haalt die steen aan: “(...) aan den eenen kant van dien steen was “Maria”, aan den anderen kant “Barrij” ingehouwen. Vanaf dien steen, die er misschien nog zit”, werd een scheiweg aangelegd “op dat veel gebruikte richtpunt, den korenmolen van Ooltgensplaat”.

Nog iets zuidelijker is een boerderij met hooiberg afgebeeld, waar zowel boven als beneden tekst staat. Erboven Smertaers, eronder Raepshylle.

Westrand

Op het noordwestelijke puntje ligt Heynenoort. Iets rechts daarvan 't somerlant (buitendijkse grond die alleen in de zomer is te benutten) en daar weer schuin onder Moerkerckerlant met daarin het dorp Moerkercke.

Dit tegenwoordige Mijnsheerenland is genoemd naar Lodewijk van Praet, ambachtsheer van het in Vlaanderen gelegen Moerkerke, die zich rond 1420 in Nederland vestigde en het Hof van Moerkerken liet bouwen.

Ten zuiden van dit dorp stroomt Doude Maes naar het westen waar hij bij die Westmase in zee lijkt uit te komen. Schilder heeft ook aangegeven hoe de middeleeuwse Maas vandaar verder gelopen moet hebben, voordat de Sint-Elisabethsvloed haar loop uitwiste. Ten westen van Heynenoort en waterloop De prene schrijft hij Doude maese van ouden tijden.

Links van West Mase is met bronsgroen een merkwaardig u-vormig figuur te zien. Het is speculeren, maar het zou zo'n plek kunnen zijn waar darink werd gedolven. Darink is zouthoudend veen, dat op grote schaal werd afgegraven om het kostbare zout eruit te winnen. Dit afgraven van de grond wordt als een van de oorzaken van de teloorgang van de Zuid-Hollandse Waard genoemd. Maar het kan ook zijn dat de aanzet tot drooglegging van de polder Westmaas Nieuwland ermee is verbeeld. Die poging werd ondernomen door Van Barry, die na 1525 de buitendijkse gorzen met een dijk omkaadde.

Een derde verklaring kan zijn dat dezelfde kartuizer monniken die goed een eeuw eerder het Munnikenland hadden ingepolderd, zijn begonnen buitendijkse gronden droog te leggen.

De lezing leverde nog een vierde suggestie op. H. den Hartigh, schrijver van het boek "in zoete mijmerij" houdt het erop dat hiermee wel eens de zwanendrift van de heer van Moerkerken bedoeld kan zijn. "Daar verwijst de naam Zwanegat nog naar. Dat ligt weliswaar ten oosten van Westmaas, maar er klopt wel meer niet op deze kaart", geeft hij als verklaring voor deze afwijking.

Rode lijnen

Op meerdere plaatsen zijn rode lijnen te ontwaren. De meeste geven grenzen van ambachtsheerlijkheden aan. Op IJsselmonde gaat het – van links naar rechts – om de afbakening van de grenzen tussen de heerlijkheid Rhoon en de ambachten Carnisse, West- en Oost-Barendrecht.

Maar in de Hoeksche Waard is het verhaal minder eenduidig. Langs de lange noord-zuid lopende staat een zin geschreven die deels nog leesbaar is. Dankzij een vergelijkbare kaart is deze tekst toch te ontcijferen: 'De uyttersche oostersche linie bemeten bij mr. Meerten Mijnheer voor dat oosters gescheyt van Bonavontura'. Dus ook een grens.

Maar wat de overige rode lijnen in deze hoek van de kaart betekenen, blijft onduidelijk. Het feit dat sommige elkaar kruisen, doet vermoeden dat het geen grenzen zijn – of althans niet allemaal. De twee hoekpunten kunnen een landmeet-kundige betekenis hebben. Op een andere kaart van Bonaventura (collectie-Hingman nr. 2136) komen namelijk dezelfde lijnen voor.

Daar staat bij de lijn die bijna haaks van het zuidelijke hoekpunt wegloopt: 'Rayende opden Toorn van Geertruidenberg'. Dat doet de lijn op deze kaart ook. En bij de lijn die de hoek op dit punt doormidden deelt, staat op de andere kaart geschreven: 'Rayende opden Toorn vander Heyden' (= Terheide). De lijn die van Strijen naar het noorden loopt, komt op de andere kaart niet voor, net zomin als de twee gebogen lijnen. Maar het heeft er alle schijn van dat de kronkel de bocht van de oude haven volgt en wie weet was dat de scheidslijn tussen het bezit van twee landeigenaren. Afsluitend mag duidelijk zijn dat nog lang niet alles op deze kaart 'in kaart is gebracht'. De zoektocht gaat door, aanvullingen blijven welkom.

Wim van Wijk
@: zalmhuis@hetnet.nl

De gehele kaart is te zien via de website van het Regionaal Archief in Dordrecht onder inventarisnummer 552_299001 van de beeldbank. Helaas zijn ook bij vergroting niet zoveel details te zien als op de foto op bladzijden 18 en 19 (Red.)

Boekenmarkt 25 juni

Dankzij de rommelmarkt van de hervormde kerk in Heinoord, die ook op 25 juni werd gehouden, was er grote belangstelling voor de boekenmarkt van het museum. Die belangstelling resulteerde in een goede opbrengst uit de verkoop van tweedehands en nieuwe boeken. Achter de tafel de vrijwilligers Annee Bos en Yvonne Leeuwenburg.

Detail van de reuzenkaart: de omgeving van Westmaas. Links ervan ligt de 'beker met streepjesmotief'.

Het kerkje erboven is dat van Heinenoord.

Ten zuiden van 'die west Mase' staat 'Den rijfelaere' geschreven.

Uiterst rechts ligt 'Moer kercke'.

De dijken hebben een donkerbruine kleur.

MUSEUM HOESCHE WAARD

Thema-avond : 'Kijk ... kunst van Jane Leeuwenburgh'

Wie naar het werk van Jane Leeuwenburgh kijkt, kan zich allerlei vragen stellen. Op deze thema-avond gebeurt dat ook én worden er antwoorden gegeven. In de abstracte en minimalistische kunstwerken is meer te zien dan je op het eerste gezicht misschien denkt.

Museum Hoeksche Waard in Heinenoord organiseert een thema-avond onder de titel: 'Kijk ... kunst van Jane Leeuwenburgh'.

Op donderdag 8 september houdt Willy Spaan een inleiding over het werk van de nu 80-jarige Hoeksche Waardse kunstenares Jane Leeuwenburgh. Aan de hand van foto's wordt ingegaan op de uiterlijke verschijningsvorm van de kunstwerken; het verband met haar persoonlijke ontwikkeling en de verwantschap met baanbrekende kunststromingen als De Stijl, Bauhaus, Concretisme, NUL en Minimalisme.

Na een interactieve introductie door architect Mart Ros, vormgever van de tot en met 25 september 2016 lopende expositie, worden de tentoongestelde kunstwerken zelf bekeken en toegelicht.

19.00 uur	Inloop Hof van Assendelft, Hofweg 13 in Heinenoord
19.30 uur	Lezing 'Kijk ... kunst van Jane Leeuwenburgh'
19.55 uur	Introductie bezichtiging
20.15 uur	Pauze
20.45 uur	Rondleiding expositie in boerderij Oost-Leeuwenstein

Aanmelden noodzakelijk via:

www.museumhw.nl of tel. 0186-601535.

Entree inclusief 2 consumpties (koffie/thee/wijn/fris): € 7,50. Vrienden van het museum betalen € 5,00.

STEM OP JANE LEEUWENBURGH

voor een nominatie als 'Kunstenaar van het jaar 2017'

De 80-jarige Jane Leeuwenburgh is één van de eerste moderne kunstenaars in de Hoeksche Waard, waar zij deze zomer wordt geëerd met een overzichtstentoonstelling van haar werk in Museum Hoeksche Waard in Heinenoord. Om de landelijke bekendheid van Jane en haar veelzijdige en kwalitatief hoogwaardige werk te vergroten, is er een actie gestart om haar op de lijst genomineerden voor 'Kunstenaar van het jaar' te krijgen.

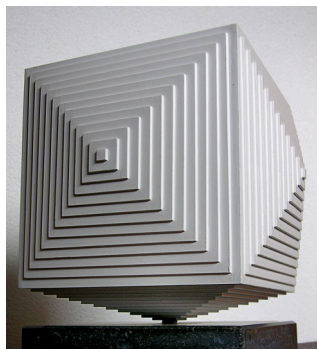

Foto: Wim van der Kaaden
3D kunstwerk van Jane Leeuwenburgh

Op www.kunstenaarvanhetjaar.nl kan iedereen een stem uitbrengen op zijn of haar favoriete kunstenaar die genomineerd is. Jane Leeuwenburgh komt op de keuzelijst (nog!) niet voor. Daarom hebben verschillende kenners van Jane's werk haar als nieuwe kandidaat aangemeld, want daar is een ook speciale rubriek voor. Als veel kiezers dat doen en erbij vermelden waarom, dan zal Jane Leeuwenburgh uit Oud-Beijerland worden opgenomen in de lijst genomineerde kunstenaars voor een volgend jaar. Een nominatie die zij ten volle verdient. Uw stem helpt in elk geval om de bekendheid van Jane en haar werk bij de jury te vergroten. Voor de motivering van de voordracht zou u naast uw eigen argumenten nog kunnen verwijzen naar www.abstracte-kunst.org of www.janeleeuwenburgh.nl. De expositie 'Jane Leeuwenburgh 80 - Kijk...kunst!' in Museum Hoeksche Waard is nog tot en met 25 september te bezichtigen. www.museumhw.nl

Foto: Maatje van Eck
Jane Leeuwenburgh
gelukkig met haar
expositie in
Oost-Leeuwenstein.

IN MEMORIAM ISOLDE DE ROOY

Wie was de vrijwilliger met de grootste staat van dienst van het museum? Als ze niet zo bescheiden was geweest, zou iedereen op deze vraag meteen geantwoord hebben: Isolde de Rooy. Maar zij liep nu eenmaal niet te koop met de vele taken die ze voor het museum belangeloos heeft verricht. Na haar overlijden op 20 mei jongstleden mag daar best iets over worden gezegd.

Aletta Isolde Hoogeboom werd op 15 september 1932 te Amsterdam geboren. Zij behaalde in Haarlem haar gymnasiumdiploma en werkte een aantal jaren als medisch analist. In 1955 trouwde zij met drs. Jan Elisa de Rooy, leraar aardrijkskunde aan een H.B.S. in Wassenaar, waar de woningnood hem echter parten speelde. Toen hij bij één van zijn sollicitaties vernam dat in Oud-Beijerland een woning voor hem beschikbaar zou kunnen komen, koos hij in 1955 voor een betrekking aan de H.B.S. aldaar. In de eerste tijd verbleef hij nog in hotel 'De Oude Hoorn', totdat een huis in de Van Speijkstraat beschikbaar kwam en hij zijn vrouw kon laten overkomen. Aan de Rijks Hogere Burgerschool (later Rijksscholengemeenschap geheten) is hij tot 1984 als leraar werkzaam geweest. Wat hij daarenboven in die periode als pionier en deeltijd-conservator en in de volgende zestien jaar als voltijds-conservator allemaal voor het streekmuseum heeft gedaan mag bekend zijn,* maar minder bekend is het eveneens imposante aandeel dat Isolde, zijn echtgenote, aan de opbouw van het museum heeft gehad.

In Oud-Beijerland kreeg het echtpaar De Rooy twee dochters; in 1957 werd Myra en in 1959 Karen geboren. Laatstgenoemde, die ons eiland nooit heeft verlaten, kwalificeerde haar moeder als 'de eerste vrijwilliger van het museum'. Indrukwekkend is dan ook de lijst van werkzaamheden, die mevrouw De Rooy in goed samenspel met haar man heeft verricht. Om te beginnen reed zij in de pioniersfase van het museum haar man na schooltijd naar elke denkbare plek in de Hoeksche Waard om aangeboden spullen uit te gaan zoeken en op te halen.

Nadat de boerderij in 1973 als dependance van het streekmuseum officieel was geopend en het gezin De Rooy zich in het woonhuis had gevestigd, was zij het die tijdens de openingstijden (op zaterdagmiddag) de bezoekers ontving en een oogje in het zeil hield. Maar daar kwam nog wel het een en ander bij. Zij hield de stoffige schuur zo goed mogelijk schoon en wiede het onkruid rond de boerderij en het zomerhuis. Het pad van het Hof van Assendelft naar Oost-Leeuwenstein reinigde zij van zwerfvuil. Ook op zaterdagen kwamen de vrijwilligers, die zich in het museum onder leiding van De Rooy inzetten voor het uitvoeren van allerlei klussen, naar de boerderij om bij gastvrouw Isolde de lunch te gebruiken.

De al maar toenemende hoeveelheid koper werd een tijdlang alleen door haar gepoetst.

Eén van de passies van haar man was het verrichten van genealogisch onderzoek naar vroegere bewoners van de Hoeksche Waard. Bij dit karwei wist hij tal van jeugdige vrijwilligers in te schakelen. Die gezamenlijke inspanning leverde bakken met beschreven kaartjes op, die gecontroleerd en alfabetisch-lexicografisch weggezet moesten worden; Isolde deed dat.

Ook heeft ze een tijdlang deel uitgemaakt van de dialectgroep, waarin zij moest beoordelen of bepaalde aangedragen woorden of uitdrukkingen níet of wél tot het Algemeen Beschaafd Nederlands gerekend moesten worden. Verder heeft ze samen met een andere vrijwilliger de algemene bibliotheek doorgenomen. Dit voor selectie van de voor de museumcollectie minder relevante boeken, het catalogiseren van aanwinsten en het voorzien van een standplaatsindicatie op ongenummerde en genummerde exemplaren.

In zijn algemeenheid kan worden gezegd, dat zij een klankbord was voor conservator Jan de Rooy. Ook onmisbaar als 'zijn chauffeur' die hem naar adressen bracht waar spullen opgehaald moesten worden, maar hem ook kostbare reistijd bespaarde door hem met de auto naar vergaderingen elders in het land te brengen zoals van het Anjerfonds en museumorganisaties waarvan hij bestuurslid was.

Een belangrijk aspect van haar persoonlijkheid was haar overgeërfde muzikaliteit. Isolde speelde blokfluit en piano en was - actief musicerend - tevens oprichtster van het blokfluit-ensemble 'Op eigen houtje'. Zij gaf blokfluit- en pianolessen aan huis. Ongetwijfeld door haar bemiddeling kwam de Culturele Kring Hoeksche Waard ertoe met enige regelmaat concerten in de muziekkamer van het Hof te geven. Zelf verzorgde zij daar ooit een pianoconcert quatre-mains met een vooraanstaand pianist. Van diverse instrumentale ensembles zoals het 'Renaissance Consort' en van koren zoals 'Ars Musica' is zij enthousiast lid geweest.

Maar haar kunstzinnigheid hield daar niet mee op. Zij was bijzonder in het maken van korte en bondige gedichtjes. Familieleden en relaties konden er tegen Nieuwjaarsdag altijd één verwachten, meestal met een treffende levenswijsheid als inhoud. Voor 2013 kregen ze deze in de bus:

Drijf niet mee
op het getij van deze tijden,
laat je eigen
levensdoel je leiden
en ook dan komt
onverwacht
alles anders
dan je dacht.

In 2012 en 2014 heeft ze samen met Lia Ruijtenberg twee publicaties laten verschijnen, waarvoor Lia de foto's maakte en Isolde de charmante gedichtjes schreef. De eerste met de titel: 'In 52 weken door de Hoeksche Waard in foto's en gedichten' en de tweede: 'Elke week een foto met een gedicht.' Een derde boekje stond op stapel, maar is niet afgekomen.

Als we ten slotte vermelden dat ze tot op late leeftijd nog pittige HOVO-cursussen (Hoger onderwijs voor ouderen) aan de Erasmus Universiteit Rotterdam volgde, dan is het wel duidelijk hoe zij tot aan het einde van haar leven geestelijk scherp en actief is geweest.

Als je er over nadenkt, is het toch merkwaardig, dat een tweespan van geboren Amsterdammers het huidige museum als het ware uit de vette klei van de Hoeksche Waard heeft getrokken.

Alex van der Woel

** Zie Bulletin nr. 83 aug. 2000 van de Vriendenkring. Op de website van Museum Hoeksche Waard te raadplegen.*

Isolde de Rooy representeerde het museum bij vele officiële en onofficiële gelegenheden, met als hoogtepunt de ontvangst van het prinselijk paar in 1971. V.l.n.r.: mw. Müller, dhr. de Rooy, Prinses Beatrix, Prins Claus, mr. Müller (voorzitter van het museumbestuur) en Isolde de Rooy.

Feliciteatie wegens de uitreiking van de Culturele Prijs van Zuid-Holland aan het bestuur en de conservator van het museum in 1969. V.l.n.r.: Voorzitter van de Stichting De Beukenhof en hoofd van de school aan de Zinkweg in Oud-Beijerland dhr. Anton Korteweg, mw. Leentje Groenendijk-van Vliet, amper zichtbaar haar echtgenoot Henk Groenendijk (conciërge), Jan de Rooy, Cor in 't Veld en Isolde de Rooy.

PRESENTATIE BOEK

'TUSSEN RANG EN STAND'

In de komende maand zal tijdens een feestelijke bijeenkomst, georganiseerd door uitgeverij Zomer & Keuning, de door Marja Visscher geschreven historische roman 'Tussen rang en stand' worden gepresenteerd. De historische roman is gebaseerd op het leven van Sara Louisa du Faget van Assendelft en speelt zich af op het Lange Voorhout in Den Haag en op het Hof van Assendelft. De voelbare historie van die plek inspireerde Marja Visscher om in het levensverhaal van Sara te duiken.

Het is wel bijzonder om straks een fictief verhaal te lezen dat zich voor een groot gedeelte afspeelt in ons museum.

Hoe is dit idee eigenlijk ontstaan? 'Vrijwilligster Sija Spruit en ik hebben ons een lange periode beziggehouden met Sara du Faget van Assendelft. Maar wij niet alleen ook Rein van der Waal, Els van den Berg en vele andere vrijwilligers hebben zich in haar verdiept. Naar aanleiding van al die veelal archiefgegevens hebben Sija en ik een calendarium opgezet, waar we aan de hand van alle data de gegevens op hebben ingevuld. Vervolgens zochten wij verder. Er waren dagboekgegevens waarin zij werd genoemd, ja we vonden zelfs een kladje waarop Leopold Mozart, die met zijn kinderen in Den Haag vertoefde, de naam van Sara du Faget van Assendelft had geschreven. Omdat er huisconcerten op het Lange Voorhout werden gegeven, is het geen onaantrekkelijke gedachte dat de zakelijke Leopold met zijn kinderen recitals organiseerde in kleine, rijke kring. Daarmee de rijke enthousiast maakte om de grote concerten te sponsoren. Verder verdiepten Sija en ik ons in het reizen in die tijd. Hoe kwam je van Den Haag naar Heinenoord? We verdiepten ons in de kleding, tafel- en eetgewoonten etc.', aldus Marja Visscher. Kortom, het calendarium werd volgens Marja een behoorlijk manuscript. Maar wat maken al die gegevens nu tot een spannend verhaal?

'Het calendarium was een manuscript met veel losse eindjes. Waarom gaf Sara bijvoorbeeld bij leven de opdracht aan metselaar Louter om het prachtige graf van de ambachtsvrouw in de kerk, waarin haar ouders waren bijgezet, dicht te metselen. Later vonden wij bij haar overlijden een klein archiefstukje waarin stond dat haar lichaam werd overgebracht van Den Haag naar Heinenoord. Waar ze uiteindelijk werd begraven is niet bekend.

Dat is het wonderlijke van zo'n zoektocht, je krijgt alleen de officieel vastgelegde zaken van iemand te zien. Geboorteakten, trouwakten, notariële stukken, dat is het. Voor mij waren die vele losse eindjes uiteraard heerlijk. Een roman is fictie en ik kon het op mijn manier invullen. Fictief krijgt de lezer van deze roman een reden waarom ze het graf liet dichtmetselen. Ook waarom ze de aanvankelijk houten hofstede op liet trekken in steen, zoals wij dat nu kennen.

Als rode draad door de roman loopt ook, de titel zegt het al, het contrast tussen de enorme decadentie en rijkdom van het Lange Voorhout tegenover de arme boerenbevolking in die periode. Zelf vind ik het een mooie, meeslepende geschiedenis geworden tussen twee mensen arm en rijk. Een liefde die totaal niet mogelijk was, maar ondanks alles toch plaatsvond. Ik denk zelfs, dat wanneer de lezer dit warme, maar soms hartverscheurende verhaal gelezen heeft, met heel andere ogen door het Hof van Assendelft zal lopen. Het interieur is een prachtige couleur locale en vormt het decor voor deze roman. Voor de lezer/museumbezoeker zal straks alles voelbaar zijn bij een bezoek aan het Hof van Assendelft. Zelf zei ik toen de roman geschreven was, wie weet hoe dicht ik bij de waarheid zit. Niemand weet het hoe het uiteindelijk echt is gegaan met Sara en waarom ze sommige besluiten nam. Ik heb de vrijheid genomen om dat wat de archieven niet prijsgaven op mijn manier in te vullen en te verhalen, zodat 'Tussen rang en stand' uiteindelijk een fictieve, liefdesgeschiedenis is uiteraard nogmaals dank aan vrijwilligers die daarvoor in de archieven zijn gedoken.

Verschijsning:
Oktober 2016
Auteur: Marja Visscher
Titel: Tussen rang en stand
Ondertitel: Verboden liefde op het Hof van Assendelft
Uitvoering:
paperback
Prijs: € 14,99
Formaat: 14 x 21 cm Omvang: 288 pagina's
Ook als e-book verkrijgbaar € 7,99

geworden. Met alle

ACTIVITEITENAGENDA

September - November 2016

- 13-05 t/m 25-09** **Jane Leeuwenburgh 80 - Kijk...Kunst!**
Zomerepositie
Locatie: Boerderij Oost-Leeuwenstein
- 08-09** **Thema-avond 'Kijk...kunst van Jane Leeuwenburgh'**
Lezing
Tijd: 19.30 uur
Locatie: 't Hof van Assendelft
- 10-09** **Open Monumentendag**
Op ontdekkingstocht met gids. Rondleidingen
Aanmelding voor de rondleiding niet nodig.
Zowel entree en rondleiding zijn gratis.
Tijd: 10.00-17.00 uur
Locatie: Museum Hoeksche Waard
- 14-09** **Workshop 'De kunst van het kijken'**
Tijd: 15.00-17.00 uur (ook voor kinderen)
19.30-21.30 uur
Locatie: Oost-Leeuwenstein
- 24-09** **Open Rondleiding**
Tijd: 14.00 uur
Locatie: 't Hof van Assendelft
- 29-10** **Open Rondleiding**
Tijd: 14.00 uur
Locatie: Oost-Leeuwenstein
- 16-11** **Lezing Annegreet van Bergen 'Gouden jaren'**
Tijd: 20.00-22.00 uur
Locatie: 't Hof van Assendelft
- 26-11** **Open Rondleiding**
Tijd: 14.00 uur
Locatie: 't Hof van Assendelft

Voor nadere informatie over de activiteiten kunt u de website raadplegen:
www.museumhw.nl

GENEALOGIE & STREEKHISTORIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computers in de studiezaal van het museum te raadplegen, is uitgebreid met:

- Oud-Rechterlijk Archief Piershil

Archieftoegang 677 (Regionaal Archief Dordrecht), inventarisnr. 12

Registers houdende aantekening van de processen voor en vonnissen van de Vierschaar,

21-5-1561 tot en met 1-7-1587

Nieuwe streekhistorische informatie die op de computers van het museum is te raadplegen:

Er is geen nieuwe informatie ontvangen

In de categorie streekgenealogieën (SG-nummers) zijn ontvangen:

SG 55

Aanvulling Bockhove

SG 278

Vogelaar

SG 1448

Het geslacht Van Brakel (Hoeksche Waard – Dordrecht) door L. van Brakel (2013)

De basis van dit mooi vormgegeven boek in kloek formaat wordt gevormd door de uitgave uit 1971 door J.P. van Brakel. Dankzij de mogelijkheden van internet zijn in dit nieuwe werk veel familieleden toegevoegd, onder andere een complete tak die in 1971 nog niet beschreven was, namelijk Bastiaan van Brakel geboren in 1785 in Strijen en Marinus Ariesz van Brakel, geboren 25-8-1885 te Heerjansdam.

In 1971 ving het boek aan met Cornelis Gerritsz van Brakel, geboren circa 1630 te Mijnsheerenland. Inmiddels staat vast dat de vroegste voorouder Cornelis Rutgers van Reijnoij was die woonde in De Group, waar hij ook schepen was.

Het boek bevat veel biografische bijzonderheden over leden van de familie Van Brakel en in het bijzonder gegevens over huizen van de familie Van Brakel in Dordrecht. Verder is ongeveer 1/3 deel van het boekwerk gevuld met familiefoto's. Het geheel is voorzien van een naamregister.

SG 1449

Kohier 10e penning Mijnsheerenland 1580

In de categorie Streekhistorie zijn nieuw:

S 1023

Oud-Beijerland en de Oud-Beijerlanders in oude ansichten door J. Schipper. 1981

S 1750

Heerlijk Hoeksche Waard. Koken met streekproducten door Benedikte Mes en Leon Verhoeff. 2015

S 1751

Boerderijen te Puttershoek. Arend van Lierstraat 19; Schouteneinde 64

S 1753

Zuid-Beijerland in oude ansichten deel 3 door N.W. Andeweg-van Brakel. 1983

S 1754

De bel van de Greupkerk luidt nog ... 75 Jaar kerk aan de Greup 1922-1997 door Pleun R. Troost. 1997

S 175a-j

Archeologie Hoeksche Waard. Diverse publicaties uit de jaren 90 van de vorige eeuw

S 1756

Gewone mensen in vroeger tijd door Harry Aardoom. 2014

S 1757

Justitiekantelen in vroeger tijd door Harry Aardoom. 2015

S 1758

Ansfried, van zwaard tot kromstaf door Frans Tonnaer. 1997

S 1759

Nederland als Polderland door A.A. Beekman. 1884

S 1760

Nieuw-Beijerland. Polder, dorp en samenleving door J. L. Verhoeven. 1984
30

S 1761

Westmaas 550 door R.M. Belder. 1990

S 1762

De wateren van Nederland door Dr. A.A. Beekman †. 1948

S 1763

De Nederlandsche stad- en dorp-beschrijver 1793 door L. van Ollefen en R. Bakker. Herdruk.

S 1764

De Oirsprong van Zuidhollandt, met de Veranderingen door Stormwinden, en hooge Watervloeden, zoo op St. Elizabeths Nacht', in den Jare 1421, als anders, aan het Landt en de Rivieren veröirzaakt, door Reinier van Mourik. 1775

S 1765

De strijd om het bestaan door A.A. Beekman. 1887

S 1766

De landbouw mechaniseert 1920-1950 door H.M. Elema. 1982

Peter van Hulst

DIALECTEN HOEKSCHE WAARD

Raodio en tilleviezie

door Johan 't Hooft
vertaling Arie Biemans

Zô lang 'k m'n aage ken heuge hadde me thuis 'n raodio en die stong netuurlijk op 'n klêêdjie op 't dresswaor. Je weet wel, zô'n grôôt ding van een febriek ui Braebant, die -astie opgewerremd was- zô'n mooi groen ôôgie had en <n glaezen ofstemschaol waerop allemael plaesnaome stinge van <n hêel end weg. M'n opoe hà genêês zô'n raodio, maor een kassie an de muur med <n draoiknop d'rneffe. Pas veul laeter begreep ik dat <t plaeselijke raodiodistribusie geweest is.

Bij ôôns thuis was <t altijd vaste prik om te luistere naer <t nieuws (en dan moste wij as kindere altijd een hortie ôônze waffels dichthouwe), de toestand in de wereld op sondag en allerlaai hoorspeule en meziekprogramma's. Vooral die hoorspeule waere altijd hêel spannend en azzie je ôôge dichtdee zag-ie <t geweun zellef voor je neus gebeure. Jao, dat kuñsje van aomuzement is jammer genug verlore gegaon. Pas veul laeter kreeg ik een aage raodiochie en kon ik zellef gaon luistere naer raodio Veronicao.

Vóór damme zellef tilleviezie kreges ging ik kijke bij <n vriendjie of in de petatzaek, en <s woensdasmiddes hajje dan Pipo de Kloon en de Verrekijker. Maor op <n gegeve ôôgenblik was <t aaindelijk zô ver dà m'n ouwelui een aage tilleviezie koche, ok weer êên uit dien Braebañse febriek. De plaeselijke winkelier kwam dat toestel plaese en ging <t dak op om d'n antenne op te hange an <n ijzere paol die an de schoorstêên vastgemaakt was. Ik sting daer netuurlijk mè m'n neus bovenop. De eerste beelde waere volleges mijn nie best, maor jao, ik hà netuurlijk nied in de gaote datt'n antenne nog gericht mos worde. Met heen en weer geroep van binnene naer buitene en omgekeerd lukte dat uitaaindelijk en iñêês haddeme toen goed beeld op ôôzen aage tv. Prachtig was tat om as klaaine jonge de wereld te ontdekke deur dat klaaine zwart-wit toestel.

Nae Nederland Eên kwam op een zeker moment ok een antenne d'rby voor Nederland Twêê en laeter zelfs voor d'n Belgischen omroep. Daer hadde me binne <n grôôten draoiknop voor in huis zitte, om dien antenne mee te kenne richte. Dat ging altijd goed, behalve as eve vedderop <t waotermesjen ging draoie, want dan haddeme storing vanwege die zwaeren elektromotor die -bij ôôns huis vandaen gerekend- percies in de lijn van de zender in België stong. Weer een hortie laeter kreges me kleuretilleviezie. Man, man, wat was tat
32 prachtig!

Een paar programmao's die me uit die tijd bijgebleve zijn: Open <t Durrep (da's een hort geleje hè?), Zwiebertie, Stiefbêên en Zeun, voeballe, schaeskampioenschappe, Snip en Snap, de Mounties, TopPop, cirkusvoorstelling en allerlaai jeugdvoorstelling zôôas Aaivenhoo, Kappitaain Zeppos en Floris.

De tijd van nou is netuurlijk nie meer te vergelijke mè vroeger: we hebbe ontiegelijk veul keus uit tientalle zenders en <t beeld en geluid bin ok stikke beter.

Jao, de ontwikkelinge die de mediao deurgemaakt hebbe doen je nou pas beseffe hoe leuk <t geweest is om die v>ruitgang zellef mee te magge maoke.

Oliebolle

door P. den Haan

(in Numansdorps dialect)

As 't nieuwe jaer d'r weer an zit te komme dan is tat mêêstal slecht voor m'n gemoesrust. Dan gao 'k mêêstal zitte prakkezere over wat t'r de leste taid de revue heb gepasseerd.

Zôô kom ik op 'n voorval toe me 'n tochie deeje met t'n ooto deur Zêêland 'n enkeld jaer gelêêje. We reeje deur 'n durrepie waervan ik de naam nie wil noeme. Daer he 'k gegronde reejene voor. Peter R. de V. verraai ok nooit z'n bronne.....toch !

Zôô as ik al zee: we reeje dus deur dà durrepie toe me inêêns 'n bakkerszaak in 't vezier kreges. M'n ôôg viel op 'n bord dà d' op de stoep stong met daerop de tekst "Oliebollen 90 ct per stuk, 10 voor 8,50". 'k Stôôtte m'n vrouw an en zee: "Da's kaessie voor ôôns." Je mot wete dà me nog gêên oliebol en ok gêên appelbejees in huis hadde. We waere d'r nou toch, dus gooide ik 't anker uit en stopte voor de zaak. 't Zag 't er schôôn en fris uit, zôôwel buite as binne in de zaak. We waere d'n durpel nog nie over of je waonde je in 'n andere wereld. 't Stonk 't er naer boluzze, stroop (Zêêuws Maaissie), brôôd, oliebolle en appelbejees. Nou, dan waere me an 't goeie adres. Daer luste me wel pap van. Achter d'n tôômbank stong een maaissie dà nog mar net drôôg was achter d'r ore en die d'r uitzag of de taid jaere had stil gestaon. We keke effe in de rondte en deeje ôôns best om wat taid te rekke in de hoop dat Anton Pieck de zaak binne zou stappe. Nie dus !

"Wat mag 't weze," zee 't wicht achter d'n tôômbank en keek ôôns an of tã me van 'n andere pleneet kwamme. "Doe mar 234 oliebolle," zee ik en m'n vrouw knikte dat 't genog was. "En 34 appelbejees," zee ze d'r nog snel achteran. 't Maaissie keek ôôns an en keek toen naer de plek waer ôônsen ooto stong, of ze verwachtte dà me mè d'n dieplaoier waere gekomme.

“Grote familie” perbeerde Zêêuws Maaissie nog, maor dà was vergeefse moeite. “Belnêënt, we vrieze ze in,” zee ik. “We komme uit Numesdurp. We ete oliebolle tot te paerdmart en dan kôôpe me weer nieuwe bij de oliebollekraem.” “Nog ‘n hele rit naar Drenthe?” zee Zêêuws Maaissie en zette ‘n vraegend gezicht op. Azzie nog genêêns weet waer Numesdurp leg, dan hebbie nie goed opgelet op school.....toch? Daerom zeeje me maor niks. Om ‘n kort verhaol lang te maake. De oliebolle waere gêên succes. Ze deeje d’r naam oliebol wel eer an. Toen ik d’n dôôs uit d’n ooto haalde, glee tie bekant al uit m’n hande, zôô vet was t’ie an de buitekant. Je kon d’r ‘t waogepark van ‘t Nederlààñise leger wel mee smere. Oliebolle bakke ken nied iederêên en ‘t is ‘n vak apart. Voor ôôñs was ‘t ‘n miskôôp dat jaer. Sommige meñse op durp vraege wel ‘s ovve me ôôñze oliebolle nog wel’s buiten ‘t durp kôôpe. “Belnêënt joh, dat verhaol hà ‘k verzonne,” zeg ik dan. Ik wor schuin añgekeke in ‘t durp en wor nie serieus meer genome. Raor hoor !

Zôô grôôs azz ‘n bezem

Het in 2006 uitgegeven Hoekschewaards Woordenboek geeft hiervoor als vertaling: trots.

Ja trots, dat zijn we zeker. Wij hebben namelijk al weer het vijfde boekje met verhalen in het Hoeksche Waards dialect in voorbereiding voor de drukkerij. Men vraagt zich wellicht af: “Is dat zo bijzonder dan?” Daar kunnen wij volmondig met “ja” op antwoorden. Immers het dialect wordt langzamerhand verder teruggedrongen en ook het aantal mensen dat nog verhalen schrijft over vroeger neemt steeds verder af.

Nadat een viertal boeken met verhalen in het Hoeksche Waards dialect verschenen waren, waren er desondanks nog veel verhalen aanwezig. Ook zijn door de inspanning van enkele werkgroepleden allerlei niet dialectverhalen in het dialect vertaald. Goede voorbeelden daarvan zijn Arie Biemans, die een aantal verhalen van Nel Andeweg – van Brakel in het dialect omzette en Chris den Boer, die een aantal gedichtjes van Siem de Haan vanuit het West Fries dialect in het Hoeksche Waards vertaalde.

Daarnaast is gebruik gemaakt van enkele verhalen, die ontstonden tijdens het project “Dialectinsprekers” enige jaren geleden. In het Museum kan sinds die tijd naar het dialect worden geluisterd per dorp. Aan de samenstelling, het corrigeren en sorteren van de verhalen is heel veel tijd besteed en de werkgroep hoopt dan ook dat het resultaat tot tevredenheid van de lezers zal leiden.

De presentatie van het boek (ca. 240 bladzijden tekst en afbeeldingen) zal gebeuren op 30 september bij de opening van de nieuwe tentoonstelling in de museumboerderij Oost-Leeuwenstein.

Omtrent de uitgave zelf, prijs en de verkoopadressen zal tijdig informatie worden verstrekt.

Bestuur Werkgroep Dialecten:

Voorzitter: J. t Hooft, Schoolweg 29, 3281 AP Numansdorp,
tel.: 0186-651412, e-mail: hoonum@upcmail.nl

Secretaris en contactpersoon: Chr. den Boer, Lindenlaan 28, 3286 XJ,
Klaaswaal, tel.: 0186-572892, e-mail: chboe@hetnet.nl

Penningmeester: mw. M. van der Stouw, Westdijk 71, 3271 LL,
Mijnsheerenland, tel.: 0186-603076, email: mvdstouw@hetnet.nl

DE VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen.

Antwoorden

564.

In deze vraag uit 2004 worden gegevens over Teeling en hun verwanten gevraagd.

Iemand die de familie Donker-Van Teeling (Bergen op Zoom) uitzoekt, meldt dat uit de bewaarde stukken van Arij van Teeling aardig wat gegevens komen.

661.

Op deze vraag (Bokhoven) is een zeer uitgebreid antwoord binnengekomen. Het antwoord is opgenomen in de studiezaal onder nummer SG 55.

Nieuwe vragen

Er zijn geen nieuwe vragen ontvangen.

Antwoorden en vragen aan:

P.W. van Hulst

Zevenbergsedijkje 87

3079 DP Rotterdam

e-mail: genealogie@museumhw.nl

Peter van Hulst